

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА  
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО  
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези X Міжнародної конференції  
молодих учених та студентів  
(18-19 жовтня 2024 р.)**

**1 том**

**ОДЕСА 2024**

**УДК: 37+78+792.8+008-021.1**

**Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства.** Матеріали і тези X Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 18-19 жовтня 2024 р.). — Т.1. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2024. — 341 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 4 від 31.10. 2024 р.

Рецензенти:

*Мартинюк Тетяна Володимирівна*, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

*Білова Наталія Костянтинівна*, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри музично-інструментальної підготовки Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського».

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції.

Технічний редактор      Ганна РЕБРОВА

©Південноукраїнський національний педагогічний  
університет імені К. Д. Ушинського, 2024

твору, але на високому рівні музично-художньої підготовки! Кожен наступний твір має показувати, насамперед самому учневі, як багато чого він уже навчився. Дуже шкідливо щоразу повертатися на рівень 1-го класу, коли дорослі учні (5-6 клас) на першому занятті грають у дуже повільному темпі "одні ноти" - а музики немає!

6. Які заходи можуть стимулювати самостійну концертно-мистецьку діяльність студентів?

В університеті та академії студентам можна запропонувати самостійно організовувати концерти на основі вже наявного власного репертуару, що був граний на минулому екзамені. Повторити без втручання педагога! Це може бути сольний концерт, або концерт за участю кількох студентів, навіть інших педагогів (звісно, за згодою). Такі самостійні концерти корисно робити на самому початку кожного семестру. Особливо це важливо, коли йдеться про підготовку до конкурсів, фестивалів... Ця концертна практика дає змогу привчати студентів до творчої готовності в будь-який момент! Не може бути періоду в роботі студента без творчого вдосконалення - а саме, ситуації, коли нічого не вміє грати через те, що: один твір ще не вивчив, а інші вже не пам'ятає.

7. Які критерії оцінювання стимулюють творче ставлення до музики?

Критерії оцінки гри учня - це дуже важливий інструмент у роботі педагога! Саме педагогічні критерії оцінки виконання - як на кожному занятті, так і на іспитах - формують професійні та музично-художні якості учнів. Пріоритет в оцінці мистецьких завдань чи технічної майстерності залежить від того, що в цей момент необхідно стимулювати в розвитку учня на кожному етапі його навчання. Іноді слід посварити за технічні помилки, але іноді закрити на них очі, підкреслюючи високий рівень художнього виконання. Не може бути критеріїв однакових для всіх і загальних на всі часи!

**Наталія ЙОРДАН**

здобувачка другого рівня вищої освіти

кафедри режисури та хореографії

Львівського національного університету імені Івана Франка;

науковий керівник:

кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри режисури та хореографії

Олександр ПЛАХОТНЮК

## **РОДИННО-ОБРЯДОВІ СВЯТА ЗАКАРПАТТЯ У ХОРЕОГРАФІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ**

Досліджуючи родинно – обрядові свята Закарпаття, можна відчутти значний вплив релігійних та побутових моментів на їх формування впродовж становлення сучасної України, які стали цікавинкою колоритного регіону. В

ході аналізу звичаїв, традицій та обрядів визначено декілька традиційних подій, які зберігаються в сьогоденні не тільки у рукописах чи книжках, а й були втілені засобами хореографічного народного мистецтва.

**Ключові слова:** хореографічне мистецтво, народні традиції, культурна спадщина, винозбирання

**Постановка проблеми.** Традиції та обряди Закарпаття, особливо родинно-обрядові свята, є невід'ємною частиною культурного надбання регіону та всієї України. Однак, із розвитком сучасного суспільства та глобалізаційними процесами, постає загроза втрати автентичності цих традицій, які передавалися з покоління в покоління. Важливим стає дослідження й збереження цих звичаїв, а також їх адаптація в умовах сучасності. Особливо це стосується хореографічного народного мистецтва, яке часто використовується як засіб відтворення культурних обрядів, таких як свято винозбирання чи різдвяні традиції. Проблема полягає в тому, як зберегти унікальну культурну спадщину Закарпаття та забезпечити її живу присутність у сучасному культурному просторі через обряди та мистецтво, зокрема хореографію.

**Мета.** Метою дослідження є вивчення родинно-обрядових свят Закарпаття та їхнього впливу на культурне середовище регіону, а також аналіз засобів збереження та відтворення цих традицій через хореографічне народне мистецтво. Особлива увага приділяється виявленню способів, завдяки яким автентичні звичаї можуть бути адаптовані та інтегровані в сучасну культурну практику, зберігаючи при цьому свою унікальність та значущість.

#### **Завдання.**

- дослідити історію виникнення та розвитку родинно-обрядових свят Закарпаття;
- визначити ключові чинники, що сприяють збереженню традиційних свят регіону;
- розглянути приклади мистецьких постановок, що відображають закарпатські звичаї.

**Аналіз дослідження.** У процесі дослідження родинно-обрядових свят Закарпаття було виявлено, що ці традиції є глибоко вкоріненими в релігійних і побутових аспектах життя регіону. Їх формування тісно пов'язане з історичними обставинами, етнічними впливами та річним календарним циклом. Аналіз показав, що навіть у сучасних умовах ці обряди залишаються важливими елементами культурної ідентичності місцевих жителів.

Значним аспектом дослідження стало вивчення ролі хореографічного мистецтва у відтворенні та популяризації цих свят. Хореографічні постановки, такі як «Ой на горі винобрання» та «Виноградна лоза», продемонстрували, як можна успішно адаптувати народні обряди до сучасного культурного контексту через мистецьке втілення. Такі проєкти не тільки зберігають автентичні ритуали, але й роблять їх привабливими для широкої аудиторії, зокрема для молоді.

**Виклад основного матеріалу.** Закарпаття – це край, де переплелися і збереглися культурні традиції багатьох народів, створивши неповторний симбіоз обрядовості, що відображається у всій повноті в родинних святах місцевих жителів.

Звичаї, обряди та традиції на Закарпатті поділені за певними факторами:

- Пов'язані з історією їх виникнення і призначення;
- Пов'язані з різними періодами річного етнографічного кола;
- Пов'язані з церковно – календарними та світськими святами;

Звичаї та обряди, які мають взаємодію з предметами, явищами тощо [4].

Свято винозбирання, відоме також, як виноградарське свято або жнива винограду, є одним з найбільш колоритних та очікуваних подій в культурному календарі Закарпаття. Це не просто аграрний обряд, пов'язаний із збором урожаю винограду, але й величне народне гуляння, що відзначає кінець літнього сезону та початок осінніх свят.

Воно не лише відображає багатство та різноманіття виноградарської традиції Закарпаття, але й зміцнює спільноту, об'єднуючи людей навколо спільної праці, святкування та вдячності за дари землі.

Святкування винозбирання починається з ранкових годин, коли виноградарі разом із допоміжними працівниками та родинами вирушають на виноградники для збору врожаю. Виноград збирається вручну, щоб зберегти його цілісність та якість, які є ключовими для виробництва високоякісних вин [3].

Після збору врожаю виноград переносять у спеціально відведене місце для чавлення. Традиційно виноград чавили босими ногами в великих дерев'яних чи кам'яних тавах (ємностях). Цей метод дозволяє бережно виділити сік з ягід, не пошкодивши при цьому кісточок, що мінімізує витяг гірких речовин у майбутнє вино. Чавлення винограду є справжнім святом, до якого можуть долучитися як дорослі, так і діти. У процесі чавлення учасники заходять у тави та починають обережно топтати виноград, перетворюючи його на мезгу. Цей процес може супроводжуватися співом, музикою та танцями, перетворюючи працю на веселе дійство. [3].

Один у із хореографів Закарпаття, заслужений працівник культури України Михайло Шютів взявши за основу саме цю традицію разом з директором та художнім-керівником Наталією Петій-Потапчук у 2012 році здійснили вокальну – хореографічну постановку під назвою «Ой на горі винобрання» в Заслуженому академічному Закарпатському народному хорі, де дуже вдало поєднано спів, танець та музику які відображають тонкощі цього дійства. Ця композиція прикрашена цікавим реквізитом, та сценками, кожний елемент якого яскраво підкреслює етапи цього свята у звичайному житті. [2].

Згодом у 2021 році, до 30-чя Незалежності України було створено мистецький проєкт «Виноградна лоза», заслуженими працівниками культури України, викладачами тоді ще Ужгородського інституту культури і мистецтв

Михайлом Шютівом, Іриною Шевцовою та Єлізаветою Бабяк, де прийняли участь студенти спеціальності «Хореографія». Проєкт відображає забави молоді під час збирання винограду, розкриваючи особливості цього свята, та його унікальність. [1].

**Висновок.** Отже, слід зазначити, що родинно-обрядові свята Закарпаття є важливим елементом культурної спадщини регіону, який потребує постійної уваги та збереження. Дослідження показало, що ці традиції, глибоко вкорінені в релігійних і побутових аспектах життя, зберігають свою актуальність і сьогодні, попри виклики модернізації та глобалізації. Хореографічне народне мистецтво, яке використовується для відтворення і популяризації обрядів, відіграє ключову роль у збереженні культурної спадщини, допомагаючи адаптувати її до сучасного культурного простору. Це дозволяє не лише зберегти автентичність обрядів, але й залучити до них нові покоління, забезпечуючи їх подальший розвиток та популяризацію.

### ЛІТЕРАТУРА

1. «Виноградна лоза» Режим доступу: <https://youtu.be/OxEts2bQJb4?feature=shared>
2. «Ой на горі винобрання» Режим доступу: <https://youtu.be/zh9qyg2mmA?feature=shared>
3. Глагола І. «Виноградарство Закарпаття»/Навчальний посібник, Ужгородський видавничо-виробничий комбінат «Патент» м. Ужгород 1994 р. – 135 с.
4. Чорі Ю. Від роду до роду: Звичаєво-обрядові традиції Закарпаття Передмова М. Митровки. Ужгород: Вид-во В.Падяка, 2001. 168 с.

**Маргарита НЕЖИВЯСОВА,**  
здобувачка другого рівня вищої освіти;  
Державний заклад «Південноукраїнський національний  
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»  
Науковий керівник – кандидат  
педагогічних наук,  
Захар ДУБОВИЙ

### ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ІНОВАЦІЙНИХ ВОКАЛЬНИХ МЕТОДИК

Естрадний вокал – складний жанр, який вимагає від виконавця поєднання високої технічної майстерності, емоційної виразності, харизми та вміння спілкуватися з аудиторією [4]. Формування виконавської компетентності з естрадного вокалу у здобувачів вищих навчальних закладів є важливим завданням сучасної музичної педагогіки, оскільки ця компетентність забезпечує здатність майбутнього виконавця успішно

## ЗМІСТ

**Реброва О.**

Мистецтво і наративи національно-патріотичного вихованн.....3

**Шип С.**

Музична педагогіка як практика, техніка, технологія, наука і мистецтво.....6

**Ковальчук А.**

Art as a means of improving the psychological state of personality.....7

**Zheng Peixi, Stepanova L.**

Formation of artistic skills as a task of vocal training of future bachelors of musical art.....11

**Хе Сяо, Ашихміна Н.**

Мотиваційно-ціннісне ставлення до вокальної підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва: сутністьпоняття.....14

**Chen Yintsin, Ashykhmina N.**

Reflective personality culture: interdisciplinary aspects of understanding.....17

**Li Lanzhu, Rebrova, G.**

Functionality and modern aspects of the development of folk-song creativity .....18

**Milihlazova O., Stepanova L.**

To the definition of the essence of the concept of "musical logarithmic" and its role in the development of preschool children.....21

**Бендікова С.**

Методологічні підходи та педагогічні принципи навчання співу в закладах мистецької освіти України та Ізраїлю.....25

**Касьяненко Л.**

Практичні поради методу розвитку художньо-виконавської творчості учня (прості відповіді на складні питання).....28

**Йордан Н.**

Родинно-обрядові свята Закарпаття у хореографічному мистецтві.....31

**Неживясова М.**

Формування виконавської компетенції здобувачів вищої освіти засобами інноваційних вокальних методик.....34

**Му Сюєцзяо, Шип С.**

Формальні та змістовні властивості стилю модерн у музичному мистецтві.....37

**Матуліна І., Волкова Ю.**

Соціальні функції хореографії в сучасному суспільстві.....39

**Хао Шуан, Ірігіна С.**

Ways to develop the musical and performing culture of future vocal teachers performing culture is a holistic communication system.....46

**Крикін А.**